

شعری رۆمانسی

فرمیسگه گانی

شهو پرو

د. یوسف زهنگه نه

کوردستان - ۲۰۱۶

شعری رۆمانسی

فرمیسکه کانی

شە و بو

د. یوسف زەنگەنە

کوردستان ۲۰۱۶

زهنگه نه، د. يوسف

فرميسكه كانى شه و بو

(هه ليه ستى رومانسى)

چاپى يه كه م، كوردستان 2016

Zangana. Yousuf, Dr.

Shawbo's Tears

(Romantic Poems)

First Edition, Kurdistan 2016.

پیشکه ش

پیشکه ش به تو،
که لیت پرسیم،
بی دهنگی بو،
ئه م شعرانه ت که خوینده وه،
ریگه نه دهیت که وا دلت،
لیت پرسیت،
کی بی ئاخو،
ئه و دل ره قه ی که به م جو ره،
ئه و بیده نگه ی،
خسته رو رو؟

- ۱ -

فرمیٲسکه کانی شه وٲو

نازداره که م،
نه ئاوهنگ و نه فرمیٲسکه.
ئه وهی که وا،
راده کشیت له سه ر سینهی،
گوئی شه وٲو،
فرمیٲسکی دوو چاوانمه،
که ده یرٲژم به سه ریدا،
له دووری تو.

- ٲ -

بیری درووستبوونی گول

دانیشتبوو، له سه ره رشی،
خودای ئه قین،
له ده وریدا دانیشتبوون،
چه ند هه زاریک،
په ری و فریشته ی روو شیرین،
باسی جوانی گولله کانی بو ده کردن،
که گویم لیبوو بو چه ند جاریک،
نیوه که ی تو ی هاته زمان،
ئاشکرا بوو نازداره که م،
تو ی سه رچاوه ی،
هاتنه بوونی،
بیری گولان.

- ۳ -

تۆی ژیانبه خش

هیچی دیکه م ناوئیت له تۆ،

ئه وه نه بیئت،

شه وان ببیت به چرام و

پاله وانی خه ونه کانم،

به رۆژ، تیشک و

هه لیبیئت له پێش چاوه کانم،

له به هاردا گوئی سینهم،

له هاویندا نه رمه شنهی،

بای شه مال بیت،

له زستاندا ببیت به چه ترو

سه یوانم،

له پاییزی ژیانمدا،

کاتیٲک زه مه ن به رگه کانم ده وریٲئی،
خوٲتم له ده وریٲ بئالکیٲئی،
تا ژینیٲک نوی،
پیٲشکه ش بکه یت،
به ژیانم.

- ۴ -

وینه کهت

ئه گهرهات و روژیک مردم،
له روژیکدا،
ئه گهرهات و بیرت کردم،
ئه و وینه یهت پهیدا بکه له ژووره کهم،
روژی سه د جار،
دهمخسته سهردوو لیوانم،
دلۆپ دلۆپ به سه ریدا،
دامده چۆراند،
فرمیسکی شۆری چاوانم،
وولامدهری هه موو ئه وهی له میشتکتدا،
دیت و ده پروا،
بۆت باس ده کا،

چه ندم کیشا،
به ئاشکراو به نهیئی،
دیارو نادیار،
له دووری تو،
خه م، ئیش، ئازار.

-۵-

تۆ و هه تاو

چه نده هه له م نازداره كه م،
من جوانی تۆ، ده شو بهینم،
به وهی هه تاو،
له وه تهی ئه و له ئاسمانه،
له جوانیدا یه ك شیوه یه و نه گۆردراو،
به لام، چی، تۆ،
ئه مرۆ له دوینی جوانتری و
سبهی جوانتر له هه ردووکیان،
دیته بهر چاو.

-۶-

تۆسەرچاۋەى تىشكى

ئەگەرھات و
گرى ھەتاو كووژايەو،
مانگىش دەمرىت،
بە بىگوومان،
دادەمركىن، يەك لە دواى يەك،
ئەستىرەكان،
لەو كاتەشدا، پىويست ناكات،
كە بترسېن، جىھانىيان،
چوون چاۋى تۆ دەبىت بە ھىز،
دەبىت بە تىشك،
بۆزەمىن و بۆ ئاسمان.

-۷-

دلت

تاوه کو تۆم نه بینیبوو،
وامده زانی په روه ردگار،
دلّه کانی گشت وه کویه ک،
له گوشت و خوین،
خوولقاندوو،
له بهرد بوونی ئەوه که ی تۆ،
بۆی سه لماندم،
بۆچوونه که م هه له بووه.

-۸-

خه مه کانی من و ئاسمان

ئه ئی منم له م ده قهره،
ئه مرۆ ئاسمان،
نالیه تی، ده گرمینی له خه ماندا،
چاوه کانی شی به باران،
دیاره ئه میش ههروه کو من،
دوور که وتوو،
له خاک،
له دۆستان،
له یاران،
له تۆی جوانتر،
له گشت پهری و فریشته کان،
جیاوازیه ک:

من ده سووتیم به بیده نگی،
ئاسمان، به لام،
به فیغان و به گریانی،
خه مه کانی،
ده گه ینیت،
به گوئی هه موو،
خه لکی جیهان.

- ۹ -

خۆت بنوینه

به سه ئیتر، ووشه نه ما،
که شعریکی پئی بنووسم،
نه له میشکم،
نه لاپه ره ی فه ره ه نکه کان،
باسی جوانی تۆی پئی بکات،
که پینووسم،
کاتی ئه وه هاتوو ه که،
خۆت بنوینی،
به یه ک نیگا،
راستی ووشه ی شعره کانم،
بو یارانم،
سه لمینی.

- ۱۰ -

ترس

له ئیستاوه ترسی ئه وه م لینیشتووه،
خو نه که ران،
رووداویکی وا روو بدات،
ههور له ئاسمان درووست نه بیٲت،
که نه بارٲت ئیتر باران،
چۆر هی نه یهت ئاوی کانی،
ووشک و خالی،
رووباره کان،
له بی ئاوی رهش وهرگه رٲن،
دارستان و گوٲزاره کان،
سیس و ژاکاو که بووه رٲن،
گشت گوٲله کان،

رهق بینه وه به پالیاندا،

په پووله کان،

له و کاته دا نازداره که ی دلفینم،

بوئه وانه ی لیم ده پرسن،

جوانیت به چی بشو بهینم.

- ۱۱ -

قزی تۆ

دوونیا یه ک،
ئیش و خه م،
جیهانی ک له گریان،
دهبارین به سه رما،
وه کو به فر،
وه ک باران،
مژوو ته م،
بئ چه ترم،
ده له رزیم له سه رما،
وه ک گه لای،
به رامبه ر به زریان،
تۆ بلی روژیک بیت،

قزی تۆم بو بییت،
به چه ترو به سه یوان،
باوه شت،
ئاگردان.

- ۱۲ -

کاتیك بیدهنگی

کاتیك بیدهنگی،
به لّام چه زده که ی،
بزانی له کویم،
بکه وهره شوین، که شتییه گه وره کان،
تا بوّت دهرکه ویت،
له دووری تودا،
له ده ریای ئاوی شوری چاومدا،
له هاتوو چودان.

- ۱۳ -

که تۆ دیار نیت

که تۆ دیار نیت،
رۆژ و شهوم ئی تیک ده چیت،
داگیرمه کا سه رگه ردانی و په شوکاوی،
من به دیاردهی مانگ و هه تاو،
دهیاننا سم.
ته نها تووشی که وا بۆ من،
هه م مانگیت و هه م هه تاوی.

- ۱۴ -

دهرگای دٲت

دهرگای دٲتم لیکه ره وه،
لاویم له زیندان برده سهر،
فیٲری ژینی ئازاد نه بووم،
با له وٲیدا توٲقره بگرم،
تا ئه و ساته ی،
گیانم، له گیاندا، دٲته دهر.

-۱۵-

تیٲشی چاوت

گری چاوت دامرکیٲنه،
ئاخر شهیدای،
بینینیانم،
کهی ره وایه، نازداره کهم،
هه ربه خه یال،
تیٲیروانم.

- ۱۶ -

گری عشق

په روه ردگار،
ئه هی خودایه،
لیم په سه ند کهیت،
ئه م نزیاه،
وه دوورم خهیت، له دۆزهخت،
ئه گه رگری،
وه کوئه وهی عشق وایه.

- ۱۷ -

ئه ستیره که ی من

له که ناری ده ریادا شهو،
راکشابووم.
ده مروانییه ئه ستیره کان،
ویل بووم به شوین، ئه وهی تودا،
له نیوانی جوانه کانیان،
له پرده نگیگ هاته بهر گویم،
"تۆ به هه له لییده گه ریت،
وینه ی نیه له ئه ستیره ی نیوه شه وان،
گه رده ته وی که بیبینی،
به رۆژه هلدیت تاکی ته نها،
له ئاسمان."

- ۱۸ -

مه شخه ل

ئه و مه شخه له م،
که گری تۆ، دایگیرسانم،
که گرم گرت،
تۆ بزر بوویت، له چاوانم،
خۆم له بنی کام ده ریادا،
نووقم بدهم،
تا دامرکیت ئه و ئاگره ی،
که به رتدا،
تۆ له گیانم.

- ۱۹ -

خه یائی توٲ دیته هانام

له کاتیٲکدا.

خه م ده باریٲ به سه رمدا،

له وه دایه،

که وا پشتم بشکیٲئی،

خه یائی توٲ دیته هانام،

له بنیاندا، ده رم دیٲئی،

ده مکاته ناسکه په پووله،

به ره و ئاسمان،

ده مفریٲئی.

- ۲۰ -

وہرینی گول

گولیکم دیت،

کہ پھر بہ پھر دادہ وہری،

کاتی پرسیم: ہوکھی چییہ؟

پیان ووتم:

خہ می ئہ وہی، پشت گوی دہ خری،

کاتیک کہ وا. نازدارہ کہت،

لہ مائہ وہ،

دیتہ دہری.

- ۲۱ -

ته مه نی هه تاو

له م روژانه هه و آل باوه،

هه تاو هیپنده،

ژینی، ته مه نی نه ماوه،

هه ندی له داناو زانایان،

له ترساندا،

خه ویان له چاو زرنگاوه،

هه ر من نه بیم،

کپ و ئارام و ئاسووده،

توی هه تاوم له دلدایه،

تیشک و گهرمیت به رده وامه،

هه تاکو دونیا، دونیا یه.

- ۲۲ -

مهستی

له ژياندا، تامی مه ییم نه چه شتووه،
لیم ببووره که نه زانم،
مهستی چیه،
به لام کاتیک خه یالی تو،
که دامده گریت و مه ست دهبم،
هیچ مه ستیه ک، وه ک بیستوومه،
تامی نه وهی منی نیه.

- ۲۳ -

بئ تۆی دۆزه خه

دهرگای ژووره که م،
سئ قفله داخست،
په نجه ره که شم، په رده یه ک ئه ستوور،
تا چه ند چرکه یه ک تاقیکه مه وه،
بئ تۆی چۆنه،
چه ند باسی گۆرو دۆزه خ کرابوو،
به و چه ند چرکه یه،
هه مووی راست ده رچوو.

- ۲۴ -

هه له ی دڼ

کورد ده ئی: خه می لی مه خو برا،
مه لای مزگه وتیش خو هه له ده کات،
رۆژی چه ند جار ی ک،
ئه م په نده جوانه،
به گو یی دلمدا ده خو ینمه وه،
ئه وه ره له یه وه
رۆژی سه دان جار،
نیوی تو ده بات.

- ۲۵ -

ئاوی چاوم

کاتیک بیده نگی،
به لّام چه زده که ی بزانی له کویم،
بکه وهره شوین،
که شتییه گه وره کان،
له ده ریای ئاوی، شوری چاومدا،
له هات و چۆدان.

- ۲۶ -

هه ناسه كه م

بو ژيانم،

تۆ هه ناسه ی،

هینده خۆتم لی وون مه كه،

خۆ نه ههنگی بن ده ریا نیم،

بی هه ناسه هینده بژیم.

- ۲۷ -

دۆزىنە ۋە يەككى تازە لە زانستى

ئەستىرە ناسىدا

تاۋە كوئەمپۇ ئەستىرە ناسان،
لە سەرىەك بۆچوون،
لە سەرىەك پروان،
مانگ ئاۋىنە يەو
ئەۋەى دەينۈيى،
كە رەنگدانەۋەى تىشكى ھەتاۋە،
كە بە تەلەسكۆپ،
ۋىنەى تۆيان دىت،
دەر كەوت تىشكە كەى ئەۋىش،
ۋە كو مانگ،
لە تىشكى چاۋى تۆ دزراۋە.

- ۲۸ -

بووقی ئیسرافیل

کاتی بیدهنگی،

من وا ههست ده که م،

ئیترته واوه،

ئیسرافیل بووقی کۆتایی ژینی،

بوۆمان لیداوه،

دانیشتوانی نیو جیهان مردوون،

ئاسمانیش به سه رعه رددا رووخواوه.

- ۲۹ -

فرمیسکه توفان

گه ر به ديقه تېروانیته،
دوو چاوانم،
بؤ دووری تۆ،
تووفانه که ی سه رده می نوح،
سونامییه که ی سریلانکاو
ئه وه ی یابان،
هه ره یچ نه بوون،
له چاو فرمیسکه تووفانم.

-۳۰-

جینشینی پهریه کان

ئایا ده زانی که مروڤه کان،

له سه رزه میندا جیگری خودان،

تۆشی دروست کرد،

تاوه کو بیت،

به جینشینی،

حۆری و پهریه کان.

- ۳۱ -

سوپاس خودایه

خوداوهندا،

هه زار سوپاس،

مانگ، ئه ستیره و خورتخولقان،

لایانیش بهی،

بهش به حالم گرنگ نیه،

ئه وهی دلی داگیرکردووم،

تاکی ته نیا،

به سه له جی،

هه ره موویان.

-۳۲-

ئاخ ته مه ن

بو چرکه یه ک، فانوسه که ی،
(علاءالدین) م، هه بوایه،
یا توانای هیراکلیسی* پالنه وان،
ته نها بیست سأل،
یا به ره و پیش،
یا به ره و پاش،
تۆپی زه مینم ده چه رخان،
بو گه یشتن به یه کتری،
ده گوونجا،
ئه و جا ته مه نمان.

* ((هیرا کلیس له میثۆلۆجیای ئه غریقیدا کۆری خودا زیۆسه و
به هیترینی رووی گۆی زه مینه))

- ۳۳ -

خه یالت

خۆشم دهوین، هاورپیانم، ناسیاوانم،
خۆشیان دهویم،
هه موو خه می ئه وه یانه،
له تهنه یایی، که یه ده ربییم،
گشت بیئاگان،
له وهی که وا،
که خه یالت، له گه ئمایه،
وهک هه ناسه،
هه روه کو با،
به رۆژ ده بی به هه تاوم،
منیش وه کو گول به رۆژه،

رووله تۆم و بو چرکه یه ک،
ناپوورکیٲنم،
له رووت چاوم،
به شه و به مانگ، به ئه ستیره،
ده که ونه لایلیه بۆم،
په نجهت له نیو قژمدایه و
منیش شانیه قژه که ی تۆم،
له گه لمدای، ئیواران و به یانیان،
کاتیٲک شادم،
کاتیٲک ژاکاو و په ریشان،
سایه بانى،
که هه تاو بئ گهرم و سوزان،
له تاریکی نیوه شه ودا،
ده بیه چرا، ده بی به شه م،
کاتیٲک که ئازار ده کیشم،

دهبیه دهرمان، دهبیه مه رهه م،
له نیو دهبه ی ئیشه کانم،
دهبیت به شان،
له کاتی ویست به گریانم،
به گول، کاتیک،
من په پووله ی،
شهیدا، بو ماچی گولانم،
به پیکه نین،
له کاتیکدا قووتم ده دا،
بیه زه یی،
شه پوئی شیتی دهریای خه م،
به ئاوینه،
له ساتیکدا،
به رچاوم لیل،
ئاسمانیشم دهبیت، به ته م.

خه یایی تۆ بووه به هه موو ژیانم،
ئه وهی سهیره تا کو ئیستاش،
وا ده زانن، هه ر به ته نیام،
هاورپیانم.

-۳۴-

خوداوهندا بمکه به ههور

خوداوهندا،

برپار بده، فریشته کان،

بروانه،

له بهرگ تا بهرگ،

دهفته ری گشت کرده کانم،

ویست، ئاره زوو، داواکانم،

بیگوومانم،

خالین، له داوای دارایی،

پله و پایه، ئاره زوو کانی دونیایی،

به لام نه مړو تکام وایه،

له بهر پرتان،

پهروه ردگار، خودا، یه زدان،

بمکه به هه ور،
بمسپیره، به دهستی با،
بمبا، بمبا،
ته دهگه مه ئاسمانی شار،
ئا له ویدا ببه باران،
داچۆریمه باوهشی یار.

-۳۵-

بو خوشم دهوی

که پیم ده لین، نه تبینیوه،
بوچی هیئنده، خوشت دهوی،
به بینینی وینه یه کی،
په یامی کی،
دل له سینه تدا دهره وی،
خه مه کانت لیده ره وی،
منیش ده لیم:
خو خوداشم نه بینیه،
له وه ته ی هه م ده پیه رستم،
ئه م هوونه ره ی ئه ویش، وه ک ئه و،
لییرفاندووم،
دل و بیرو هوش و هه ستم.

-۳۶-

مشتی خه یال

من بووم و تۆ و مشتی خه یال،
دهستم به تۆ، که نه گه یشت،
هه ر من و خه یال ماینه وه،
که تۆ چوویت و
وهک بالنده،
کاتیک که دات له شه قه ی بال،
له و کاته وه، له گه لیدا، به یادی تۆ،
به شه و ورؤژ،
وهکو مندا،
پیکرا که وتووینه گروگال.

-۳۷-

شىۋەي كوشتم

لە كاتىكدا، دەروانمە لىۋەكانت،
لە چاومدا،
دەگۆردىن بە پەرى گۆل،
ئارەزوومە لە وساتەدا،
منىش بىم، بە دۆپىك ئاۋى باران،
نەرم، نەرم، بەسەر رووتدا،
دابچۆرپىم، بۆ باۋەشيان،
چەند چىركە يەك ئارام بىگرم،
لە پاش ئەۋە بىشمكوژىت،
چاك دەزانم،
شىۋەي كوشتم،
يا قووتدانە،

رامالینیک، یا به زمان،
له ئاکامدا، من براوهم،
به یه کیان بیٓت،
یا هه ردووکیان.

-۳۸-

خۆشی چیه؟

له ئەزموونی ئەم ژيانه،
هه زار پرسيارم تپه ران،
سه ركه وتوو بووم،
له هه موويان،
كاتی پرسي مامۆستا كه م،
خۆشی چیه؟
وو لاميكم كه پينه بوو،
زمانيشم هاته به ستان.

- ۳۹ -

به ئین

به ئینت دا، په یامیٲکم بوؤ بنیٲری،
شادیم به سه ردا بریٲی،
که بیده نگ بووی،
ئیش و خه می چاوه پروانی،
وا خه ریکه،
به زینوه تی،
له ده ریای خه مدا ده منیٲی.

- ۴۰ -

کاتییک که له خه وه ئدهستی

که دیته گویم، له ناوه ختدا،
دهنگی شادی په پووله کان،
گه شی رووی گول،
ئاوازی گهرمی بولبولان،
داکشانی ئه ستیره کان،
به ره و زه مین،
هه لکشانی به ره و ئاسمان،
په لکه زیپین،
زوو ده زانم، له خه و رابووی،
له پشت شووشه ی په نجه ره که ت،
راویستاوی،
هه موو سه ریان لیده شیوی،
وا ده زانن تو هه تاوی.

- ٤١ -

نازداره که م

نازداره که م،
له شعرێکدا، من که نیوی،
جوانی گوڵ و
نه رمی چل و
ته نکى بائی په پووله یه ک،
نه رمه گری شه میک ده به م،
خۆ مه به ستم ئه وان نیه،
من باس له جوانی تو ده که م،
وینهی تو یه له می شکمدا،
ئه وانهی پێ دیته به رهه م.

- ۴۲ -

ناره زوو

وامده زانی که خۆت نه یه یت،

له رۆژیکدا

هه ره هیچ نه بیته،

له شه و ییکدا،

له کاتی خه و دیتته خه ونم،

به ووشه یه ک،

دهست مالمینیک،

سارپژ ده که یت،

برینه کانی، نوئی و که ونم،

دهره وینیت خه مه کانم،

به لام نه فسووس نه خۆت هاتی،

نه ریگهت دا، بو چرکه یه ک،

که خه و بیته چاوه کانم.

- ۴۳ -

عشقی پاک

ده ژیم تا کو له گه ئمدای،
چونکه بۆ من،
وهک هه ناسه ی،
وه کو بای،
له شه وانی تاریکمدای،
تۆ مه شخه ئی،
تۆ چرای،
له پیناوی عشقی تۆدای،
خۆم سپارده، دهستی دۆ،
دلیش که وته دهستی تۆ.
یاری له گه ئ مه که گهر،
له گه ئ عشقی پاکی بیگهره،
ئاشنای.

- ۴۴ -

فنجانی به ختم

به خت بخوئنیك،
له ژوورئكى تاریكى رهش،
فنجانه كه ی بو خوئندمه وه،
ووتی فلان نووسراوه،
نازدارئكت ده بیٲ به بهش،
له جوانیدا، بیوئنه یه،
له گشت جیهان،
راستت بوٲت،
په ریه کانیس له به ههشت و
فریشه کان،
له ئاسمان،
گشت کیژانی رووی گوٲی زه مین،

(حسد) ده بیٲت به پیشه یان،
که نیوی ئه و بیٲته نیوان،
هیٲنده جوانه سه رو سیمای،
مانگ که هیٲمای ناسکییه،
بوؤ عاشقان،
شهرم ده کات، له رووی ئه و دا،
ده رناکه و بیٲت، تا وه کو ئه و،
نه چیٲته خه و،
کاتی شه وان،
که توٲم بینی، نازداره که م،
و و تم کابرا راستی فه رموو،
به لام ئه فسووس،
زور درهنگ بوو.

- ٤٥ -

ته نیایی

هیندهم ته نیایی کیشاوه،
شیت و شهیدای ته نیاکانم،
هه رکه ته نیایه ک ده بینم،
وا هه ست ده کهم، خودی منم،
بۆیه فرمیسک به خووروه کو،
ئاوی باران،
داده چۆریت له چاوانم.

- ٤٦ -

خه می من و ئاسمان

ئه ئی منم له م ده قه ره،
ئه مرۆ ئاسمان،
نالیه تی، ده گرمینی له خه ماندا،
چاوه کانیشی به باران،
دیاره ئه میش ههروه کو من،
دوور که وتوو،
له خاک،
له دۆستان،
له یاران،
جیاوازییه ک،
من ده سووتیم به بیده نگی،
ئاسمان، به لام،

به فیغان و

به گریانی،

خه مه کانی،

ده گه ینیت،

به گوئی هه موو، خه لکی جیهان.

-۴۷-

عشقیکی هه تا هه تایی

شاد بێت به یانیت ،
گۆچانی دهستم ،
سۆمای دوو چاوم ،
خۆشکهری دلم ،
فینککه رهوهی گرێ هه ناووم ،
شنه ی شه مائی چله ی هاوینم ،
له زستانی سارد ،
گرو هه تاووم ،
عشقت به جۆری داگیری کردووم ،
له گه لئا ده بئ ،
تاوه کو ماووم .

-۴۸-

به گری یه کیک سووتاوم

نه مه ستم و نه پیریکی،

خه له فاوم،

به سه هینده،

په ری و حوریم، پیشان بده،

خوداوه ندا خۆت ده زانی،

به گری یه کیک سووتاوم،

له جوانیدا، وینه ی نیه،

سه زتاسه ر، جیهان گه راوم.

- ۴۹ -

تا تۆم هه بیت

تا تۆم هه بیت،
نه قیامهت بوونی هه یه،
نه دۆزه خ و نه ئەژده هاو ماره کانی،
ئەم جیهانه به هه شتمه و
تۆش فریشته و په رییه کانی.

- ۵۰ -

دئی من و تیری چاوت

هه ر که چاوت تیری گرت و
دئی منی به سته زمان،
بوو به یه که مین نیشانی،
که کوون کوون بوو،
شه پۆلی به ست، خوینه کانی،
نه رم نه رم له نیویدا،
ده ست کرده مه له وانی،
که ماندوو بوویت،
له ناکاودا، به جیتیهشتوو،
من مامه وهو ئیشه کانی.

-۵۱-

تۆپەرىستى

من دەپرۇم و جىت دەھىلم،
بۆھەمىشە،
بەلام تۆھەى،
زۆردىنيام، كە رۇژىك دىت،
نازانم كەى،
لىم تىدەگەى،
لە خۇم زۆرتەر خۇشمويستى،
گەر زوو بە جىم نەھىلاباى،
لە خۇشويستن تىدەپەرى و
دەگەيشتە تۆپەرىستى.

-۵۲-

من و تۆ

من پەيكەرم تۆ سىبەرى،
من سىبەرم تۆ پەيكەرى،
من بارانم تۆ ھەورمى،
من ھەورم و تۆ بارانى
لە نىو دەچم بۆيە ئەگەر،
بباريت و
جىمپىلپىت بە ئاسانى.

-۵۳-

من زوله یخام

نازداره که م،

خۆشه ویستیت وایلی کردووم،

که هه ست بکه م،

من زوله یخام،

عشقی جوانی یوسفه که م،

ده مسووتینئ و

هه تا ماوم ناگرم ئارام.

-۵۴-

چاپکراوه کانم

1. چوارینه کانی یوسف صدیق زهنگه نه. به شی
یه که م. سالی ۱۹۷۰.
2. چوارینه کانی یوسف صدیق زهنگه نه،
به شی دووهه م. سالی ۱۹۷۳.
3. بازاری شوریجه. چیرۆک و رووداو. ۱۹۷۳.
4. دهۆک و سه ره به ستی ئافرته له په نجه ره ی
ئوتیل کوردستانه وه. ۱۹۷۳.
5. په پووله ی بآل شکاو. هه ئبه ست و
په خشان، کۆتای ۱۹۷۵.
6. سکالای کوردیکی دلسۆز. شعر، ۱۹۷۶.
7. کۆتره که م و شۆرشی کوردستان، ۱۹۷۶.
8. وازم لیبیینن دلداری ناکه م. چیرۆکیکی
کۆمه لایه تییه، ۱۹۷۶.

9. ره شه باي رقي پيشمه رگه يه ڪي سه رشيت.
چاپي يه ڪه م، ۱۹۸۵، لنڊن.
10. هه مان ڪتيب. سالي ۱۹۸۶.
11. ئيملا. وه رگيڙاو، له فارسيه وه، ۱۹۸۷.
12. سوٽو و ته تو. وه رگيڙاو، ۱۹۸۸.
13. نه سرين. سالي ۲۰۰۰.
14. نه سرين. تابلويه ڪي خويناوي له
ڪوردستانه وه، چاپي دو وهه م به
ده ستڪاريه وه، ۲۰۱۱.
15. بنچينه سه ره تاييه ڪاني شه ڀري
پيشمه رگه يه تي. له سالي ۱۹۷۴ له گه رمه ي
شه ڀرڊا بلاوڪرايه وهه به شيويه ڪي فراوان
به سه ر پيشمه رگه پالنه وانه ڪاني نه وه
سه رده مه دا دابه شڪرا.
16. ڪيڙه ڪورده به رلينييه ڪه. هه ٺبه ست،

17. بیچوو ه چۆله که و رابه رانی کورد. هه ئبه سستی

سیاسی، سالی، ۲۰۱۱.

18. ژن سه رچاوه ی شعره. شعری رۆمانسی، سالی،

۲۰۱۱.

19. کوردستان سه رزه مینیکی جادو لیکراو. شعری

سیاسی، سالی، ۲۰۱۴.

20. کیژیک به نیوی پینج خال. شعری رۆمانسی،

سالی ۲۰۱۴.

له گه ل ئه وانه دا که نیوبران، به دهیان کورته

چیرۆک و چیرۆکی شانۆگه ری و شعرو په خسانی ئه ده بی

و نووسینی سیاسی و کۆمه لایه تیم به زمانه کانی کوردی،

عاره بی و فارسی له گوڤارو رۆژنامه و مانگنامه و

وه رزنامه ی جۆراوجۆردا، بلاوکردوو ه ته وه، که ئه گه ر

ته مه ن یارمه تیده ر بی ت له چه ند به شی کدا دووباره

بلاویان ده که مه وه.

جگه له وانه ی که باسکران، به دهیان کورو
سمینارو وانه ی ته له فزیونیشم نه نجامداوه و نه وانه ش
به یاری خودا به م زووانه ده خرینه سه رکاغه ز.

-۵۵-

چاپنه کراوه کانم

1. له روانگه ی پېشمه رگه یه کی سه رشیتته وه. هه لبه ستی سیاسی.
2. وولاتی شاره زه رده و آلله کان، کورته چیرۆک.
3. مانیفیستۆی بیری کوردایه تی: پهیره و پرۆگرامی بیری کوردایه تییه.
4. هیچ: کورته چیرۆک بۆ شانۆ.
5. خه ليله شیت: شیتیک که ووته کانی هوشیارانی سه رسام ده کرد.
6. هیرشی ته له قژه یا خیبه کان: هه لبه ستی رۆمانسی.
7. ته نه که ی زبلی خودا. چیرۆک و به سه رهات.
8. هه زار کیلومه تر خوین. به سه رهاتی کوردانی ئه نفالکراوه.
9. فرمیسکه کانی شه و بۆ: شعری رۆمانسی.

10. یه که مین راپه رپنی کورد بهر له ۴۰۰۰ سال، چۆن فرۆشرا.
11. مه کری پیاوانی کورد. چیرۆکیکی کۆمه لایه تییه.
12. مامۆستای دئییه که مان. چیرۆکیکی شانۆگه رییه، له سالی ۱۹۷۱ له چه ند دانه یه کدا چاپکراو بلاوکرایه وه. شایانه بگووتریت برپک له لاوانی هونه رمه ندی کوردی دلسۆزو چاونه ترس و بویر، له گه ره کی شۆرجه له سه ر شانۆ نواندیان.
13. زه رده شت و بنچینه سه ره تاییه کانی ئاینه که ی.
14. زه رده شت تاوانبارکراویکی بیتاوان.
- لیکۆلینه وه یه که له سه ر ئه و تاوانانه ی نیارانن
چه سپاندوو یانه به ئاینه که یه وه.
15. به ئی زه رده شت کورد بوو.
16. کاریگه ری زه رده شت له سه ر جووله که و ئیسلام. ههروه ها له سه ر سوقرات و ئه فلاتوون و برپکی دیکه له فه یله سوفه رۆژئاوا ییه کان.
17. گه شت بو نمره هه شت. چاپی دووهه م.

18. ئابووری سیاسی. سەرەتایەک بۆ لاوان.
19. پێشەکییەکە بۆ سیاسەت.
20. مام إحسان و مەلا مستەفا بارزانی. باس لە یەكەمین چاوپێکەوتنی خوا لیخۆشبووان، ژنرال إحسان نوری پاشا، سەرۆکی شۆرشی ئاراراتی باکووری کوردستان و مەلا مستەفا بارزانی سەرۆکی شۆرشی ئەیلوولی ۱۹۶۱ی باشووری کوردستان دەکات کە لە ساڵی ۱۹۷۳ لە ژوورەکەى مندا روویدا و کورتەیهک لە گوتووبیژەکانیان. ھەرۆھا بردنی مام إحسان بۆ ماڵی بارزانی لە (عظیمیە)ی (کرج)ی لە ئێران، پاش ۳ ساڵ لە یەكەمین چاوپێکەوتنەو. ھەرۆھا بۆ شیخ مسعود بارزانی، لە سەر ئەو کارەم چەندین گرفتى بۆ دروست کردم. کوورتەیهکی لە رۆژنامەو تەلەفزیۆنەکاندا باسکراو. بەم زوانە بە شیۆهێ کتیب، بلاوی دەکەمەو.
21. لە رۆژمێری شەیتانی ئەمدیوی ئاوینەکەو. باس لە ئێرەیی نیوان خێزانەکان دەکات.

22. پشکنه ر کۆلۆمبۆ له کوردستان. چیرۆکیکی شانۆگه ریه باس له چۆنیه تی پهیدا کردنی ئه و که سه ده کات که پیلانی ده رهینانی ته رمه که ی بارزانی له گۆر، دارژاند، له لایه ن پشکنه ر کۆلۆمبۆ وه، که له ئه مریکا وه بو ئه و مه به سه ته بانگه یشت کرابوو.
23. نامیلکه ی ماسته رو دکتۆرا کانم که به زمانی ئینگلیزین و وه ده گێردین بو کوردی و عاره بی.
24. بیره وریه کانم له چه ند به شی کدا له وانه:
25. ا- بۆنی شیرو سیاسه ت. ژیانم به ر له سالی ۱۹۶۸.
26. ب- ۱۹۶۸ دوو به ره کییه پشت شکینه ره که ی ۱۹۶۴ چی بو، چۆن روویدا؟ ده ستپیک و ئاکام.
27. پ- پاراستنه که ی شوړشی ئه یلوی سالی ۱۹۶۱ یا رووخینه ره که ی؟ به ئی من پيشمه رگه لاوه کانم فیړی یاخی بوون کرد و ئاکام.
28. ج- دوای کوشتنم. ژیانم دوای ۱۹۶۸ و تا ۱۹۷۵.
29. چ- هه ره سه که ی سالی ۱۹۷۵. ژیانم له تاراوگه، له ئێران و سواریا و ئه وروپا. به درێژی باس له یه که مین

کۆمه له ی سیاسی ده که م که من دامه زرینه ره که ی بووم
پاش هه ره سه که، به به لگه وه و چون هه ره سه پینه ران
هه ره سیان به و کۆمه له یه ش هینا. چون بیری گۆرانم له
سیسته می سیاسی کوردستاندا هینایه بوون و شه می
دهستی کردنیم هه لکرد له ته له فزیونی میدیادا
به رنامه ی (رۆژباش کوردستان) له به روار ی
.۲۰۰۰/۱۱/۱

30. د- شوپشیک که ئاواته کانی له بار چوون.
31. هۆره کانی شه کسپیر. ئینگلیزی و کوردییه. ئایا شه کسپیر
ئه و بلیمه ته یه که باسی لیده که ن؟
32. شاره که م که رکوک. لیکۆلینه وه یه کی ره وانی خه لکی ئه و
شاره یه له تاراوگه دا. کورته یه کی له رۆژنامه ی بارزاندا
که له ئه مه ریکا ده رده چوو بلاو بووه ته وه.
33. له پیناوی میرده که یدا. به سه ره اتی ژنه کوردیکه له دوو
به شدا. به شی یه که م: له پیناوی میرده که یدا و به شی
دوو هه م: له پیناوی کوره که یدا.

34. تهافت التهافتین. امام محمد کورپی محمد کورپی محمد کورپی
 کورپی أحمد أبو حامدی الغزالی، له سائی ۱۰۵۹ ی زایینی
 له شاری تووسی خورهه لسانی ئیران، هاتووه ته
 جیهانه وه وه له ۱۱۱۴ کۆچی دواپی کرد. له نیوانی سالانی
 ۱۰۹۱ تا ۱۰۹۵ کتیبی (تهافت الفلاسفة- رووخانی
 بوچوونی فه یله سووفه کان) ی نووسی و زور له
 بیرووباوه ری فه یله سووفه کانی یونان و جیهانی بهر له
 خوی پووجه ل کرد و رامالکاند. دواپی تیپه ریوونی ۶۷
 سال به سه ر له داییکبوونیدا، له (قرطبة) ی وولاتی
 ئه نده لووسدا، یانی له سائی ۱۱۲۶ ی زایینی ابي الوليد
 محمد کورپی أحمد کورپی محمد ابن رشد القرطبي،
 هاته جیهانه وه و له سائی ۱۱۹۸ دا له مراکش کۆچی
 دواپی کرد.

ئهم فه یله سووفه کتیبیکی نووسی به نیوی
 (تهافت التهافت- رووخانی رووخینه ره که)، که مه به سستی،
 رووخانی کتیبه که ی (الغزالی) بوو، که ئه ویش برپکی زور
 له بوچوونه کانی (الغزالی) پوچه ل کرد.

به یاری پهروهردگار، من له ته واو کړدنی دوا
به شه گانی کتیبیکم که پتر له ۳۰ ساله کاری له سه ر
ده که م به نیوی (تهافت التهافتین- رووخانی هه ردوو
رووخینه ره که) که له ریگه ی نه و کتیبه وه له گوږه پانی
پان و پوړی فه لسه فه دا، هه و ل ده دم که پشتی نه و
دوو که له سواره بکووتم به زه مینداو زور له
بۆچوونه کانیان له چال بکه م. چاوه پروانی بن.

35. خودا له چاوه گانی منه وه ده تانبینیت. را و
بیروو بۆچوونه کانمه له مه ر فه لسه فه و گیروو گرفته گانی.
نه م کتیبه ده بویه له سالی ۱۹۹۲ دا بلاوبیتته وه، به لام
به داخه وه وه ک له رۆژنامه گانی به ریتانیا دا به وینه وه
بلاو کرایه وه، ته نیا به رگه که یم بۆ مایه وه و دزانی سیاسی
نیوه رپوکه که یی و ده یان نووسراو و سه دان پارچه شعرو
چیرۆک و نووسراوی جوړاوجوړی دیکه ی بلاو
نه کراوه یان به پیلانیکی زور په لیدانه، له ماله که مدا
دزی به کۆمپیوتترو (فلوپی دیسک) هکانیشه وه و تا
ئیستاش دزه کان هه ر نه دوزرانه وه و سئ وولاتی

زه به له حیش یه کترین تاوانبار کرد به ئه نجامدانی ئه و
رووداوه دلته زینه.

به و هۆیه وه له و کاته وه به رۆژ و شه و به کوون و
قووژبنه گانی می شکمدا له گه پاندام بۆ پهیدا کردنی
بابه ته گانی ناوه رۆکه که ی و له خوا به زیاد بیته وورده
وورده خه ریکم دیواره گانی به رزده که مه وه و به کویری
چاوی دوژمنانی زانست و زانیاری راست و پاک و
ره سه ن، به ماوه یه کی که می دیکه سه ربانه که شی
داده پۆشم.

له و کتیبه دا ده گه نه ئاکامی ئه و پرسیارانه ی که
سالیانی که له می شکتاندا هاتو وه ته بوون وه کو:

بۆ له داییک بووین؟ مه به ست له م هاتن و چوونه به
په له یه چیه؟ به هه شت و دۆزه خ چین و له کویدان؟
جهانی مادی و ئه م که ونه چیه و به ره و کوئ ده روات؟
خودا ئیمه ی درووست کردووه یا ئه و درووست کراوی بیری
ئیمه یه؟ ئاینه گان، زه مینین یا ئاسمانی و مه به ست له
درووست بوونیان چیه؟ ئایا پیغه مبه ره گان، خودا

هه لیبژاردوون یا ژیری بیری خویمان هیناویانیه ته بوون؟
فه یله سووفه کانی جیهانی روژئاوا، ئه گه ره له سه رزه مینی
پیغه مبه راندا له روژه لاتی جیهان به تایبته روژه لاتی
نیوه راست، بهاتابانه جیهانه وه، هه ر پییان ده گووترا
فه یله سووف یا ده گووترا پیغه مبه ره به پیجه وانه شه وه؟
ئایا خودا گیاندارانی به مروّف و ئازهل و دره خته وه
درووست کردووه، یا له توژوخوی ته قینه وه گه وره که
هاتوونه ته بوون وهک (ئاینشتاین) و هاویرانی بوئی
ده چن؟ تیژره وی ماده (السرعة)، هیژ زورتر ده کات یا
کیش وهک ئاینشتاین رای له سه ر دووه میانه؟ ئه و کونه
ره شانیه که جاروبار، به رچاوی ته له سکوپه
زه به له حه کان ده که ون چین؟ ئایا پاشماوه ی ئه ستیره
سووتاوه کانن وهک زانایان بوئی ده چن یا شتیکی دیکه؟
خودا یاربیت پیش یا پاش مردنم ده که ویتته به رچاوتان.

-۵۶-

من کیم

له ژیانمدا، به سه رهات، رووداو،
هه لوٲست، خه م، نازار، پروانامه، گه لٲک زورن
که شانازیان پیوه بکه م، به لام شانازییه کی که
له سه رووی هه موو نه وانه وهیه، نه وهیه که، من
له داییکبووی گه ره کی شو رجیه کی که رکووکی
باشووری کوردستانم.

قوناخه کانی خویندنی سه ره تایی و ناوهندی
و نامادهیی له شاری که رکوو کدا تیپه پاند،
بکالوریس و چه ندین ماسته رو دکتورام له زانکوی
تاران و له ندهنی به ریتانیا به دهست هیناوه.

خویندنه وه و نووسین له سه ره تایی ژیانمه وه ویست
و ناره زووی سه ره کیم بووه، هه روه ها هه و لدان له
پیناوی به دهست هینانی پروا نامه ی به رزدا له و

بووارانهی که له منداییه وه پلان و نه خشه م بۆ
کیشابوون. سوپاس بۆ خوا ئه و په پری سه رکه وتنم
به دهست هیناوه و گه یشتووم به ئاره زوو ه کانم.
شایانه بگووتریت که ئاموژگاری هه می شه یی و
سه ره کیم بۆ ئه ندامانی نه ته وه که م به تایبته
لاوان، ئه وه بووه که پپی توانا هه و ئی ئه وه بدهن
که ریگه ی خویندن بگرنه بهر چونکه ئاکامه که ی
له بهر ژه وه ندی خو یان و نه ته وه که یاندا ده ییت و
پر سوودترین ده رمانیشه بۆ چاره سه رکردنی ئیش و
ئازاره دریژ خایه نه که ی نه ته وه که مان که هه زاران
ساله پییه وه ده نائی نییت.

وهک له ته مه نیکی زۆر زووی مندائییدا
که وتمه مه له وانی له ده ریای سیاسه تدا، هه ر به و
شیوه یه ش هاو پریتیم له گه ل نووسیندا په یدا کرد.
بیگوومان بارودۆخی سیاسی و کۆمه لایه تی ئه و
سه رده مه هانده ری سه ره کی بوو. بۆ تی که ل
بوونیشم له گه ل سیاسه تدا، که مبوونی

خوینده وار بوو له نیو به ته مه ن گه وره تره گانی
گه ره که که ماندا، بو خویندنه وهی نه و بلاو کراوانه ی
که له لایه ن پارته سیاسییه گانی نه و سه رده مه وه
ده رده چوون، له دوايشدا له لایه ن شوړشی
ئه یلولی سائی ۱۹۶۱ وه، که تا بلئی، که م و کوورت
و ناوه رپوک لاوازش بوون.

چی سیاست سوودی پیگه یان دبیتم (هه رگیز) و
چی زیان (هه میشه)، تا کو ماوم سوپاسمه ندی دوو
مامؤستای تی کو شه ر و شه هید (حسیب محمد
بگ) و (عمر شریف زهنگه نه) م، که نه و دوو
کوردپه روه ره بوون به مه شخه ل و ریگه ی پاکی
کوردایه تی یان پيشاندام و تا وه کو ئه مرؤ له سه ری
ماوم و تا دوا هه ناسه ش هه رده میئم.

له مه ر نووسینه وه، وه ک ئاماژم بو کرد،
که مبوونی بلاو کراوه ی حزبی و تینووبوونی خه لک
بو زانیی هه و آل و سه رده ره یان له هه ندیک
بیروبوؤ چوونه سیاسییه کان، هانده رم بوون بو

ئه وهی به نیوی ده زگای راگه یاندنی شوڤر شه وه
بابه ت بنووسم و بخوینمه وه و سوپاس و دو عاش
بو شوڤرش و لئیر سراوه گانی بیئت.

کتیبی په نجا لاپه ره بی (گه شت بو نمره
هه شت)، که به سه رهاتیکی زور سه یروسه مه رو
دلسووتینه ری هه یه و ده بیئت له پیشه کی چاپه
نوییه که یدا بخوینر پته وه)، یه که مین نووسراومه
که به شیوهی کتیب بلاو کرایه وه له سه رده می کدا
که قووتابی سالی یه که می ناوه ندی بووم.

له گه ل ئه وه دا که هه رگیز نه سوسیالیست بووم و
نه کومونیست، به لام ئه وهی که منی نه ده ناسی و
نه یده زانی نووسه ره که ی لایکی دوازه سیازده
ساله یه و کتیبه که ی ده خوینده وه، کتوو پر
ده گه یشته ئه و بوچوونه ی که نووسه ره که ی
مرؤفیکی ته مه نداری نووقم بوو و کوولای نیو
مه نجه لی بیرووباوهری کومونیستییه. ئه وهی سه یره
و زوریش له نزیکانی خوّم به هه مان شیوه بیربان

لیده کردممه وه، تا رادهیه ک بایم چهند جاریک هیئای به زماندا که "ئه وهنده ی نه شره بو شیوعییه کان خوینده وه، خویش بوو به شیوعی." له کاتی کدا چیرۆکه که باس له گهشتیک ده کات که قوتابخانه ی شو رجیه کچان بو یان ره خساندین بو ناوچه ی دوبر (نمره ۸) ی نزیک به که رکوک، بو سهیرانیکی یه ک رۆژه. کتیبه که دووانه له سه ر ئه و دیمه نانه ی که بینیم و ئه و رووداوانه ی که تبیینیم کرد و ئه و جیاوازیانیه ی له شیوه ی ژیا نی دانیشتوانی ئه ویدا که زۆربه ی هه ره زۆریان ئینگلیز بوون، له گه ل شیوه ی ژیا نی خه لکه کورده که ی خودی دووبزداو ئیمه ی دانیشتوانی گه ره کی شو رجیه ی هه مان شاردا که که رکوک بیئت. ههروه ها باسم له چهند رووداوی خو شه ویستی و به سه رهاتی خو ش و ناخو شی مندالانه کردووه.

-۵۷-

ناوەرپۆك

0. پىشكەش
1. شەوبۆ
2. بىرى درووستبوونى گۆل
3. تۆى ژيانبەخش
4. وىنەكەت
5. تۆ و ھەتاو
6. تۆسەرچاۋەى تىشكى
7. دىلت
8. من و ئاسمان
9. خۆت بنوئىنە
10. ترس
11. قىزى تۆ
12. كاتىك كە بىدەنگى

13. که تو دیار نیت
14. دەرگای دلت
15. تیشکی چاوت
16. گری عشق
17. داستان عشقم
18. مه شخه ل
19. خه یالی تو دیته هانام
20. وه رینی گول
21. ته مه نی هه تاو
22. مهستی
23. بی تویی دوزه خه
24. هه له ی دل
25. ناوی چاوم
26. هه ناسه که م
27. دوزینه وه یه کی تازه

28. بووقی ئیسرافیل
29. فرمیسکه توفان
30. جینشینى پهرییه گان
31. سوپاس خودایه
32. ئاخ ته مه ن
33. خه یالت
34. خوداوه ندا بمکه به هه ور
35. بو خوشم ده وئی
36. مشتئ خه یال
37. شیوه ی کوشتنم
38. خوشی چییه؟
39. به ئین
40. کاتیک له خه وه ئده ستی
41. نازداره که م
42. ئاره زوو

43. عشقىكى پاك
44. دەريا
45. تەنيايى
46. خەمى من و ئاسمان
47. عشقىكى ھەتاھەتايى
48. بە گرى يە كىك سووتاووم
49. تا تۆم ھەبىت
50. دلى من و تىرى چاوت
51. تۆپە رستى
52. من و تۆ
53. من زولە يخام
54. چاپكراوھە كانم
55. چاپنە كراوھە كانم
56. من كىم
57. ناوھەرۆك

سوپاس و پیزانین

* ده لئین میژوو دووباره ده بیته وه، به لّام رووداوه گانی ناخوشر ده بیته له وهی پیشووتر. ئەمجاره یان بو من دووباره بووه وه، به لّام به شیوه یه کی خوشر. بهر له ۴۶ ساڵ که به شی یه که می چوارینه کانم بلاوکرده وه له کتیبکدا و له ژیر نیوی (چوارینه گانی یوسف صدیق زهنگه نه)، که سیک که ئه رکی بلاوکرده وه دابه شکردنی گرتنه ئه ستۆ، ئاموزاو هاوړپّی خوشه ویستم محمد لطیف عارف بوو، که ئه و سهرده مه نه ئوتۆمۆبیلی هه بوو و نه باصیش بو هه موو لایه ک ده چوو و هه موو ئه و کتیبانه ی به بایسکیل دابه شکرد، ئیستاش جارێکی دیکه وه کو شیر هاته مه یدانه وه و ئه رکی سه رپه رستی کردن و دابه ش کردنی ئه م شه ش کتیبه ی دوایشی گرتنه ئه ستۆ. به رامبه ر به و هه لۆیسته ی ته نها ده توانم بلیم سوپاس محمد گیان و خوای گه وره تۆم بو به یلیت و ته مه ن درێژ بکات و پاش ۴۶ ساڵی دیکه و دوای مردنی من ئه و کتیبانه شم له چاپ بدهیت که به پشتیوانی خودا ئاماده یان ده که م.

*کاک عبدالرحمنی خوشنوووس هاوړپیه کی خوشه ویستی دیکه مه که ئه ویش به هه مان شیوه له هه مان سالداه به خه ته نایابه که ی بهرگی یه که می هه مان کتیبی بو رازاندمه وه، دیسانه وه ئه مړو ئه ویش هاته وه مهیدان و دهستی یارمه تی خوئی درپژ کرد به هه موو شیوه یه که به تاییه ت، پهیدا کردنی چاپخانه ی هه رزان و باش له ریگه ی ئه و هاوړپتیه وه که له گه ل به پرنانی چاپخانه داردا هه یه تی. سوپاسی بن پایانیش بو ئه و هاوړی دپرنه م و هیوای ته مه نیکی درپژی پر له کامه رانی بو ده خوازم.

* بیئه ندازه سوپاسی ئاموزای ئازیزم ماموستا فرید محمدآمین شه ربه تچی (زهنگه نه) ده که م که دلسوزانه هاته پیشه وه و چنه د مانگیک بهر له ئه مړو ئاماده بی خوئی ده رپری بو سه رپه رستی کردنی چاپ و بلاوکردنه وه ی کتیبه کان، که له بهر زوری کتیبه کان و سه ختی دابه شکردنی نه مویست ماندووی بکه م و ئه و ئه رکه سه نگینه ی بخه مه ئه ستو، خوا بو مانی بهیلیت به خوشی و ته ندرووستیه کی باشه وه و هه لویتسه که ی هه رگیز له بیر ناکه م.

* سوپاسی بێ پایان، بۆ کاکە (چالاک) نەوزاد لطیف عارفی خۆشەویست، کە ئەویش دڵسۆزی خۆی پیشانداو سوارچاکانە هاتە گۆرەپانەووەو شان بە شانێ ئازیزانی دیکە قوۆی لێهەلمائی بۆ دابەشکردنی کتیبەکان، تەمەن درێژ بێت بە خۆشئ و شادی و خوا بیگەینیت بە ئارەزووەکانی.

* سوپاسی باوکانە بۆ خۆشەویستانم پەرەسێلکە ی کچم و پیرسی کورم، کە ئەرکی (پارەیی) لە چاپدانی هەر شەش کتیبەکەیان گرتە ئەستۆ. خوای گەورە ئەوان و پەيامی برایانم، بۆ بهێڵیت و هیوای سەرکەوتنی زۆرتریان بۆ دەخوایم لە هەموو بوواریهکانی ژياندا.

-53-

Min Zuleyxam

Nazdarekem,
xoşewîstîtwaylêkrdûm,
kehestbikem,
minzuleyxam,
'şqîcwanîyusfekem,
demsûtênê û
hetamawmnagrmaram.

-52-

Min û To

Min peykerm to sêberî,
minsêberm to peykerî,
minbaranm to hewrmî,
minhewrm û to baranî
lenêwdeçmboyeeger,
bibaîrî w
cêmbihêlît be asanî.

-51-

toperstî

Min derrom û cêtdehêlm,
bohemîşe,
bellam to hey,
zordllinyam, kerojêkdêt,
nazanm key,
lêmtêdegey,
lexomzortirxoşmwîstî,
gerzûbecêmnehêlabay,
lexoşwîstintêdeperrî w
degeyşite to perstî.

-50-

DllîMin û TîrîÇawt

Her keçawttîrîgrt w
dllîminîbesteziman,
bû be yekemînnîşanî,
kekûnkûnbû,
şepollî best, xwênekanî,
nermnerm le nêwîda,
desttkrdemelewanî,
kemandûbuwît,
lenakawda, be cêthêşitû,
minmamewewêşekanî.

-49-

Ta Tom Hebît

Ta tom hebît,

neqiyametbûnîheye,

nadozex û ne ejdehawmarekanî,

emcîhanebeheşitmew

toşfrîşitewperîyekanî.

-48-

Be GrrîYekêkSûtawm

Ne mestm û ne pîrêkî,
xellefawm,
besehênde,
perî û ħorîm, pîşan bide,
xudawendaxotdezanî,
begrrîyekêksûtawum,
lecwanîda, wêneyiniye,
sertaser, cîhangerrawm.

-47-

'ŞqêkîHetahetayî

Şadbêtbeyanî ,

goçanîdestm,

somayidûçawm,

xoşkerîdilm,

fênikkereweyigrêhenawum,

şneyişemallîçlleyihawînm,

lezstanîsard,

grruhetawum,

'şqt be corîdagîrîkrdûm,

legellmadebê,

tawekumawum.

asman, bellam,

befîXan û be griyanî,

xemekanî,

degeênêt,

begwêyihemû, xellkîcîhan.

-46-

XemîMin û Asman

Ellêyiminmlemdevere,
emirroasman,
nalleyetî, degrmênî le xemanda,
çawekanîşî be baran,
diyareemîş her weku min,
dûrkewtuwe,
lexak,
ledostan,
leyaran,
ciyawazîyek,
mindesûtêm be bêdengî,

-45-

Teniyayî

Hêndemteniyayîkêşawe,
şêt û şeydayiteniyakanm,
herketeniyayekdebîn,
wahestdekem, xudîminm,
boyefrmêsk be xûrweku,
awîbaran,
dadeçorrêt le çawanm.

gşitkîjanîruwîgoyizemîn,
(ĥsd) debêt be pîşeyan,
kenêwîew bête nêwan,
hêndecwaneserusîmay,
mangkehêmayinaskîye,
bo 'aşqan,
şermdekat, le ruwîewda,
derinakewêt, ta wekuew,
neçêtexew,
katîşewan,
ke tom bînî, nazdarekem,
wutmkabrarastîfermû,
bellamefsûs,
zordrengbû.

-44-

FncanîBextm

Bextbixwênîk,
 lejûrêkîtarîkîreş,
 fncanekeyiboxwêndmewe,
 wutî flan nûsirawe,
 nazdarêktdebêt be beş,
 lecwanîda, bêwêneye,
 legşitcîhan,
 rasttbwêt,
 perîyekanîş le beheşit w
 frîştekan,
 leasman,

-43-

'ŞqîPak

Dejîmtakulegellmday,

çunikebo min,

wekhenasey,

weku bay,

leşewanîtarîkmda,

tomeşxellî, to çiray,

lepênawî 'şqîtoda,

xomsparde, destîdll,

dllîşkewtedestî to.

yarîlegellmekeger,

legell 'şqîpakîbêgerd,

aşnay.

'şqîpak
dejîmtakulegellmday,
çunikebo min,
wekhenasey,
weku bay,
leşewanîtarîkmda,
tomeşxellî,
toçiray,
lepênawî 'şqîtoda,
xomsparde, destîdll,
dllîşkewtedestî to.
yarîmekelegellîda,
toşeger,
legell 'şqîpakîbêgerd,
aşnay.

-42-

Arezû

Wamdezanî ke xot neyeyt.

le rojêkda,

her hîç nebêt. le şewêkda.

le katî xew dêyte xewnm.

be wuşeyek.

dest mallînêk.

sarrêj dekeyt .

brînekanî noê û kewnm.

derrewênît xemekanm.

bellam efsûs ne xot hatî.

ne rêget da, bo çirkeyek .

ke xew bête çawekanm.

-41-

Nazdarekem

Nazdarekem.

le ş'rêkda, min ke nêwî.

cwanî gull w

nermî çll w

tenikî ballî pepûleyek.

nerme grrî şemêk debem.

xo mebestm ewan niye.

min bas le cwanî to dekem.

wêneyi toye le mêşkmda.

ewaneyi pê dête berhem.

-40-

Katêk Ke Le Xew Helldestî

Ke dête gwêm, le nawextda.

dengî şadî pepûlekan.

geşî ruwî gull.

awazî germî bulbulan.

dakşanî estêrekan.

berew zemîn.

hellkşanî berew asman.

pelke zêrrîn.

zû dezanm, le xew rabuwî.

le pşit şûşeyi pencereket.

rawêstawî.

hemû seryan lêdeşêwê.

wa dezanin to hetawî.

-39-

Bellên

Bellênt da,

peyamêkm bo binêrî.

şadîm beserda birrêjê.

ke bêdeng buwî.

êş û xemî çawerrwanî.

wa xerîke.

be zînwetî.

le deryayi xemda deminêjê.

-38-

Xoşî Çîye?

Le ezimûnî em jiyane.

hezar prsiyarm têperran.

serkewtû bûm.

le hemûyan.

katê prsî mamostakem.

xoşî çîye?

wullamêkm ke pênebû.

zimanîşm hate bestan.

ya qûtdane.

ramallînêk, ya be ziman.

le akamda, min brawem.

be yekiyan bê.

ya herdûkiyan.

-37-

Şêweyi Kuşitinm

Le katêkda, derrwanme lêwekant.

le çawmda.

degorrdrên be perrî gull.

arezûme lew sateda.

minîş bibm, be dllopêk awî baran.

nerm, nerm, beser rûtda.

dabiçorrêm, bo baweşiyana.

çend çirkeyek aram bigirm.

le paş ewe bşmkujît.

çak dezanm.

şêweyi kuşitin.

-36-

Mşitê Xeyall

Min bûm û to û mşitê xeyall.
destm be to, ke negeyşit.
her min û xeyall mayinewe.
ke to çuwît w
wek ballinde.
katêk ke dat le şeqeyi ball.
lew katewe, le gellîda, be yadî to.
be şew û roj.
weku mindall.
pêkrra kewtuwîne grrugall.

-35-

Bo Xoşm Dewê

Ke pê m dellên, netibîniywe.

boçî hênde, xoşit dewê.

be bînînî wêneyekî.

peyamêkî.

dll le sînetda desirewê.

xemekant lêderrewê.

minîş dellêm:

xo xudaşm nebîniywe.

leweteyi hem deyperstm.

em hûnereyi ewîş, wek ew.

lêyrrfandûm.

dll û bîru hoş û hestm.

perwerdgar, xuda, yezdan.

bmke be hewr.

bmspêre, be destî ba.

bmba, bmba.

te degeme asmanî şar.

a lewêda bibme baran.

daçorrême baweşî yar.

-34-**Xudawenda Bmke Be Hewr**

Xudawenda.

birriyar bide, frîşitekan.

birrwanine.

le berg ta berg.

defterî gşit krdekanm.

wîst, arezû, dawakanm.

bêgûmanm.

xalîn, le dawayi darayî.

plew paye, arezuwekanî dunyayî.

bellam emirro tkam waye.

le berrêztan.

asmanîşm debêt, be tem.

xeyallî to buwe be hemû jiyam.

eweyi seyre taku êstaş.

wa dezanin, her be teniyam.

hawrrêanm.

katêk ke azar dekêşm.

debiye derman, debiye merhem.

le nêw debeyi êşekanm.

debêt be şan.

le katê wîst be griyanm.

be gull, katêk.

min pepûley.

şeyda, bo maçî gullanm.

be pêkenîn.

le katêkda qûtm deda.

bêbezeyî.

şepollî şêtî deryayi xem.

be awêne.

le satêkda.

berçawm lêll.

minîş weku gull beroje,
rû le tom û bo çirkeyek,
napûrkênîm,
le rût çawm,
be şew be mang, be estêre,
dekewne laylaye bom,
pencet le nêw qjmdayew
minîş şaneyi qjekeyi tom,
legellmday, êwaran û beyanîyan,
katêk şadm ,
katêk jakaw û perîşan,
sayebanî,
ke hetaw bê germ û suzan,
le tarîkî niywe şewda,
debiye çira, debî be şem.

-33-

Xeyallt

Xoşm dewên,
hawrrêyanm, nasiyawanm.
xoşiyar dewêm.
hemû xemî eweyane.
le tenhayî, keye derbêm.
gşit bêagan.
leweyi kewa.
ke xeyallt, legellmaye .
wek henase.
her weku ba.
be roj debî be hetawm.

-32-

Ax Temen

Bo çirkeyek, fanûsekey.

'la-aldînm, hebwaye.

ya twanayi hêraklîsî* pallewan.

tenha bîst sall.

ya berew pêş.

ya berew paş.

topî zemînm deçerxan.

bo geyşitin be yektirî.

degûnca,

ewca temenma.

*(Hêraklîs le mîtholociyayi eẖrîqîda kurrî xuda ziyose û be hêztirînî ruwî goyi zemîne)

-31-

Supas Xudaye

Xudawenda,

hezar supas,

mang, estêrew xort xullqan,

layanîş bey ,

beş be hällm giring niye,

eweyi dllî dagîrkdûm,

takî teniya ,

bese lecêy,

her hemûyan.

-30-

Cênşînî Perîyekan

Aya dezanî ke mirovekan.

leser zemînda cêgrî xudan.

toşî drûstkrd.

taweku bibît.

be cênşînî.

Ĥorî û perîyekan.

-29-

Frmêske Tûfan

Ger be dîqet birrwanîte,

dû çawanm.

Dori to,

tûfanekeyi serdemî nuh.

sunamîyekeyi sirîlanikaw

eweyi yaban.

her hîç nebûn.

le çaw frmêske tûfanm.

-28-

Bûqîlîsirafîl

Katê bêdengî.

min wa hest dekem.

îtir tewawe.

îsirafîl bûqî kotayî jînî.

boman lêdawe.

danîşitwanî nêw cîhan mirdûn.

asmanîş beser 'erdida rûxawe.

-27-

Dozîneweyekî Taze Le Zanistî

Estêrenasîda

Taweku emirro estêre nasan,
le ser yek boçûn,
le ser yek birrwan,
mang awêneyew
eweyi deyinwênê,
ke rengdaneweyi tîşkî hetawe,
ke be teleskop,
wêneyi toyan dît,
derkewt tîşkekeyi ewîş,
weku mang,
le tîşkî çawî to dzirawe.

-26-

Henasekem

Bo jiyanim ,

to henasey.

hênde xotm lê wun meke.

xo nehengî bin derya nîm.

bê henase hênde bijîm.

-25-

Awî Çawm

Katêk bêdengî.

bellam Ĥez dekeyi bzanî le kwêm.

bikewere şwên.

keşitîye gewrekan.

le deryayi awî, şorî çawmda.

le hat û çodan.

-24-

Helleyi DII

Kurd dellê: xemî lêmexo bra.

melayi mazgowtîş xo helle dekat.

rojî çend carêk .

em pende cwane.

be gwêyi dIImda dexwênmewe.

ew her helleyew

rojî sedan car .

nêwî to debat.

-23-

Bê Toyî Dozexe

Dergayi jûrekem.

sê qflle daxist.

pencerekeşm, perdeyek estûr.

ta çend çirkeyek taqîkemewe.

bê toyî çone.

çend basî gorru dozex krabû.

bew çend çirkeye.

hemuwî rast derçû.

-22-

Mestî

Le jiyanda, tamî meyîm neçêşituwe.

lêm bibûre ke nezanm.

mestî çîye.

bellam katêk xeyallî to.

ke damdegrêt û mest debm.

hîç mestîyek, wek bîstûme.

tamî eweyi minî niye.

-21-

Temenî Hetaw

Lem rojane hewall bawe.

hetaw hênde.

jînî temenî nemawe.

hendê le danaw zanayan.

le tirsanda.

xewyan le çaw ziringawe.

her min nebm.

kp û aram û asûde.

toyi hetawm le dlldaye.

tîşk û germît berdewame.

hetaku dunya, dunyaye.

-20-

Werînî Gull

Gullêkm dêt.

ke perr be perr dadewerê.

katê prsîm: hokeyi çîye?

pêyan wutm:

xemî ewey, pşit gwê dexirê.

katêk kewa. nazdareket.

le mallewe.

dête derê.

-19-

Xeyallî to Dête Hanam

Le katêkda.

xem debarê be sermda.

lewedaye.

kewa pşitm bşkênê.

xeyallî to dête hanam.

le binyanda, derm dênê.

demkate naske pepûle.

berew asman.

demfrrênê.

-18-

Meşxell

Ew meşxellem.

ke grî to, daygîrsanm.

ke grm grt.

to bzir buwît, le çawanm.

xom le binî kam deryada.

nûqm bidem.

ta damirkêt ew agrey.

ke bertda.

to le giyanm.

-17-

Estêrekeyi Min

Le kenarî deryada şew,

rakşabûm.

demirrwanîye estêrekan.

wêll bûm be şwên, eweyi toda.

le nêwanî cwanekaniyan.

le prr dengêk hate ber gwêm.

"to be helle lêydegerrêyt.

wêneyi niye le estêreyi niywe şewan.

ger detewê ke bîbînî.

be roj helldêt takî tenha.

le asman".

-16-

Grrî 'şq

Perwerdgar .

eyi xudaye.

lêm pesend keyt.

em nzaye.

we dûrm xeyt, le dozext.

eger grrî.

weku eweyi 'şq waye.

-15-

Têşkî çawt

Grrî çawt damirkêne,

axir şeydayi,

bînîniyanm.

keyi rewaye, nazdarekem.

her be xeyall,

têyrrwanm.

-14-

Dergayi Dllt

Dergayi dlltm lêkerewe.

lawîm le zîndan brde ser.

fêrî jînî azad nebûm.

ba lewêda toqre bigirm.

ta ew satey.

giyanm, le giyanda, dête der.

-13-

Ke To Diyar Nît

Ke to diyar nît.

roj û şewm lê têk deçêt.

dagîrmeka sergerdanî û peşokawî.

min be diyardeyi mang û hetaw.

deyaninasm.

tenha toşî kewa bo min.

hem mangî û hem hetawî.

-12-

Katêk Bêdengî

Katêk bêdengî ,

bellam ħez dekey ,

bzanî le kwêm ,

bikewere şwên ,keşitîye gewrekan ,

ta bot derkewêt ,

le dûrî toda ,

le deryayi awî şorî çawmda ,

le hatû çodan .

beramber be ziryan.

to billêyi rojêk bêt.

qjî tom bo bibêt.

be çetiru be seywan.

baweşit.

agrdan.

-11-

QjîTo

Dûniyayek,

êş û xem,

cîhanêk le griyan,

debarên be serma,

weku befr,

wek baran,

mjû tem,

bê çetirm,

delerizêm le serma,

wek gellay.

sîs û jakaw ke buwerên.

gşit gullekan.

req bibinewe be palliyanda.

pepûlekan.

lew kateda nazdarekeyi dllrrfênm.

bo ewaneyi lêm deprsin.

cwanît be çî bşûbihênm.

-10-**Tirs**

Le êstawe tirsê ewem lênîşituwe,

xwa nekeran.

rûdawêkî wa rû bidat.

hewr le asman drûst nebêt.

ke nebarêt îtir baran.

çorreyi neyet awî kanî.

wuşk û xalî.

rûbarekan.

le bê awî reş wergerrên.

darstan û gullzarekan.

-9-

Xot Binwêne

Bese îtir, wuşe nema.

ke ş'rêkî pê binûsm.

ne le mêşkm.

ne laperreyi ferhengekan.

basî cwanî toyi pê bikat.

ke pê nûsm.

katî ewe hatuwe ke.

xot binwênî.

be yek nîga.

rastî wuşeyi ş'rekanm .

bo yaranm.

bselmênî.

le gşit perî û frîşitekan.

ciyawazîyek :

min desûtêm be bêdengî.

asman, bellam .

be fîĀan û be griyanî.

xemekanî .

degeênêt.

be gwêyi hemû .

xellkî cîhan.

-8-

Min û Asman

Ellêyi minm lem devere,

emirro asman.

nalleyetî, degrmênî le xemanda.

çawekanîşî be baran.

diyare emîş her weku min.

dûr kewtuwe.

le xak.

le dostan.

le yaran.

le toyi cwantir.

-7-

Dllt

Taweku tom nebînîbû,
wamdezanî perwerdgar,
dllekanî gşit weku yek,
le goşit û xwên,
xûllqanduwe,
le berd bûnî ewekeyi to,
boyi selmandm,
boçûnekem helle buwe.

-6-

To Serçaweyi Tîşkî

Eger hat û

grî hetaw kûjayewe.

mangîş demirêt .

be bêgûman.

dademirkên, yek le dwayi yek.

estêrekan.

lew kateşda, pêwîst nakat.

ke bitirsên, cîhaniyan.

çûn çawî to debêt be hêz.

debêt be tîşk.

bo zemîn û bo asman.

-5-

To û Hetaw

Çendehellem nazdarekem.

min cwanî to, deşubihênm.

beweyi hetaw.

leweteyi ew le asmane.

le cwanîda yek şêweyew negorrdraw.

bellam, çî, to.

emirro le dwênî cwantirî w

sbeyi cwantir le herdûkiyan.

dêyte ber çaw.

bot bas deka.

çendm kêşa .

be aşkraw be nhênî.

diyaru nadiyar.

le dûrî to.

xem, êş, azar.

-4-

Wêneket

Eger hat û rojêk mirdm.

le rojêkda.

eger hat û bîrt krđm.

ew wêneyet peyda bike le jûrekem.

rojî sed car.

demxiste ser dû lêwanm.

dllop dllop beserîda .

damdeçorrand.

frmêskî şorî çawanm.

wullamderî hemû eweyi le mêşktđa.

dêt û derrwa.

seywanm.

le payîzî jîyanmda.

katêk zemen bergekanm dewrênê.

xotm le dewr ballkênê.

ta jînêk nwê .

pêşkeş bikeyt.

be jîyanm .

-3-

Toyî Jiyanbexş

Hîçî dîkem nawêt le to,
ewe nebêt.
şewan bibît be çîram w
pallewanî xewnekanm,
be roj, tîşk û
hellbêyt le pêş çawekanm,
le beharda gullî sînem,
le hawînda nerme şney,
bayî şemall bît,
le zstanda bibît be çetiru

-2-

Bîrî drûstibûnî Gull

Danişitibû, le ser 'erşî ,

xudayi evîn ,

le dewrîda danîşitibûn ,

çend hezarêk ,

perî û frîşiteyi rû şîrîn ,

basî cwanî gullekanî bo dekrdin ,

ke gwêm lêbû bo çend carêk ,

nêwekeyi toyi hate ziman ,

aşkra bû nazdarekem ,

toyi serçawey ,

hatinebûnî ,

bîrî gullan .

-1-

Frmêskekanî Şewbo

Nazdarekem.

aweng niye eweyi kewa.

radekşêt Leser sîney.

gullî şewbo.

frmêskî dû çawaniyetî.

le dûrî to.

Pêşkeş

Pêşkeş be to.

ke lêt prsîm.

bê dengî bo.

em ş'ranet ke xwêndewe.

rêge nedeyt kewa dllt.

lêt bprsêt.

kê bê axo.

ew dll reqeyi ke bem core.

ew bêdengey.

xiste rorro?

Ş'ri Romanisî

Frmêskekanî

Şewbo

Dr. Yousuf Zangana

Kurdistan -2016-

نازداره که م،
نه ئاوهنگ و نه فرمیسکه.
ئهوهی که وا،
راده کشیت له سه ر سینهی،
گوئی شه و بو،
فرمیسکی دوو چاوانمه،
که دهیرپژم به سه ریدا،
له دووری تو.